

95 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

Μίκη Θεοδωράκη

Αντώνης
Κωνσταντινίδης

Μικρή αναφορά σ' έναν Έλληνα της τέχνης και της οικουμένης

Το έργο του Μίκη Θεοδωράκη, δεν χρειάζεται ιδιαίτερες συστάσεις. Είναι παγκοίνια γνωστό το μέγεθος της προσφοράς του, η ποιότητα του έργου του, η διαχρονική του αξία και η οικουμενική του σημασία.

Είναι το μέλος που μετατρέπει την ποίηση σε τραγούδι, τον αγώνα σε ύμνο, τον έρωτα σε προσευχή. Μελωδίες γνωστές και αγαπημένες που εξακολουθούν μέχρι σήμερα να συνεπαίρουν και να δονούν τον ακροατή, συντονίζοντας τα χείλη με τον νου και την καρδιά. Είναι ο μουσική του Θεοδωράκη, αυτή που μπορεί να ταξιδεύει τον Έλληνα κάθε φορά πίσω στην αρχέγονη πατρίδα. Στον ήλιο, στους βράχους, στις μυρωδιές του τόπου, στην ιστορία, σε μνήμες και θύμησες. Και κοντά στα τραγούδια και τα μεγάλα ορχηστρικά του έργα, με την πανανθρώπινη απήκνηση και αναγνώριση.

Ήταν η εμμονή του Μίκη στη μελοποίηση του ποιητικού λόγου. Μέσα από κύκλους τραγουδιών, καντάτες, ορατόρια, συμφωνίες και όπερες ήταν αυτή που σμίλευσε τα εσωτερικά νοήματα της υψηλής ποίησης με τους ήχους μιας μουσικής, στηριγμένης με τρόπο αιρετικό, στην ελληνική παράδοση και στην ευρωπαϊκή τεχνική, πραγματοποιώντας ένα σημαντικό βήμα στην

τέχνη, στην ιστορία και στον μουσικό μας πολιτισμό.

Γιατί ο Μίκης, δεν είναι μόνο ένας πολυγραφότατος συνθέτης, ή απλά, ακόμη ένας μουσικός δημιουργός. Εξακολουθεί πρωτίστως να είναι, παρά την προχωρημένη του ηλικία, ένας ανήσυχος νέος και ένας πολυτάλαντος οραματιστής που συνεχίζει να εμπνέεται από ουμανιστικά ιδεώδη και να εμπνέει με τη σειρά του τον κάθε άνθρωπο. Μετασχηματίζοντας με την ίδια ευκολία, με τον δικό του ιδιαίτερο δωρικό είτε πληθωρικό τρόπο, μέσα από ρυθμούς και μοτίβα τα ιδανικά και την ιδεολογία, σε μία εξιδανικευμένη μουσική έκφραση. Να μεταφέρει μυνύματα, να συγκινεί, να πρωτοπορεί, ν' αναζητεί, ν' αγωνίζεται, να νουθετεί και να διδάσκει μέσα από το έργο και τις παρεμβάσεις του, έναν ολόκληρο λαό. Να ξυπνά και να ελέγχει με ορμή, την αισθητική και την πατριωτική του συνείδηση.

Είναι ο δημιουργός που μπορεί με το έργο του να υμνεί τη Ρωμιοσύνη, να κλαίει για τους καπηλούς, τα πάθια και τις αγωνίες της. Να εμφυσεί την μελωδική του πνοή στο αρχέτυπο της λεβεντιάς και να ακολουθεί τη προαιώνια χορευτική παράδοση στους ρυθμούς της γης και των ανθρώπων της.

Οι ήχοι της μουσικής του, μετουσιώνουν με περισ-

σή μαστοριά, στην πιο αυθεντική, καθαρή και κατανοητή τους μορφή ως ένωσης, το κάλλος και την ελληνική αρχοντιά. Αυτό είναι και το χάρισμα της τέχνης του στην ανθρωπότητα. Όχι όμως υπό την μορφή μιας στείρας μίμησης, ή ενός νεκρού μουσειακού στοιχείου που απλά τέρπει τον ακροατή, αλλά ως μία νέα, αγαπητική, θυσιαστική και αγωνιώδης σχέση, που βρίσκεται σε κοινή αναζήτηση για τη λύτρωση και την αλήθεια.

Γι αυτόν τον κύριο και πρωταρχικό λόγο, ο Μίκης Θεοδωράκης, κατάφερε να ταυτίσει τη μουσική του, ως πνευματική έκφραση, με τον ψυχισμό, την ιθική και την πνευματική οντότητα ενός ολόκληρου λαού. Και μαζί, να της προσδώσει μία εκλεπτυσμένη, πάνδημη, πανανθρώπινη και οικουμενική διάσταση.

Αυτός είναι ο Θεοδωράκης. Ο φιλειρηνιστής, ο πολιτικός, ο ποιητής, ο εξόριστος, ο αγωνιστής, ο φίλος και πατέρας. Αυτός είναι και ο δικός μας Μίκης. Ο συνθέτης του Ζορμπά, του Νεκρού αδερφού, του Αρχιπελάγους και της Γειτονιάς των αγγέλων. Ο συνθέτης των Ελλήνων και της οικουμένης. Άξιος εστί!

Ο Αντώνης Ι. Κωνσταντινίδης είναι Κριτικός μουσικής, και αντιπρόεδρος της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης. ■

του
Στέλιου
Κούκου

Ο Μίκης στην Θεσσαλονίκη το 1961 και το 1975 και τα σκάνδαλα!

Tον Μάρτιο του 1961, ο Μίκης Θεοδωράκη παρουσίασε στην Αθήνα το έργο του "Επιτάφιος", το οποίο αποτελεί μελοποίηση του ομωνύμου έργου του μεγάλου ποιητή Γιάννη Ρίτσου για τα θλιβερά γεγονότα στη Θεσσαλονίκη το 1936.

Ο Θεοδωράκης, τον Σεπτέμβριο της ίδιας χρονιάς ήλθε στην Θεσσαλονίκη για να παρουσιάσει και εδώ τον "Επιτάφιο", όπως και άλλα του τραγούδια. Σε καταχωρημένη διαφήμιση στην εφημερίδα "Μακεδονία", λίγες μέρες πριν τη συναυλία, διαβάζουμε πως η παρουσίαση θα γίνει στις 11 Σεπτεμβρίου, στο θέατρο Διάνα.

Στην Θεσσαλονίκη, τον Σεπτέμβριο βρισκόταν για εμφανίσεις και ο ερμηνευτής του "Επιταφίου", Γρηγόρης Μπιθικώτσης, ο οποίος όπως μαθαίνουμε από άλλη καταχώριση εμφανίζοταν στο κοσμικό κέντρο της πόλης "Αστέρια". Και μάλιστα διαφημίζεται ως ο τραγουδιστής των τραγουδιών του Μίκη Θεοδωράκη!

Ο πληθωρικός Θεοδωράκης κατά την παραμονή του στην Θεσσαλονίκη δεν έμεινε μόνο σ' αυτήν την συναυλία της παρουσίασης των τραγουδιών του. Πολυπράγμων και αεικίνητος, επισκέφτηκε και το κοσμικό κέντρο που εμφανίζοταν ο Μπιθικώτσης και έκαναν και εκεί παρουσίαση, ενώ αποδέχθηκε και πρόταση του δήμου Θεσσαλονίκης για την πραγματοποίηση συναυλιών για την υποστήριξη των φιλανθρωπικών ιδρυμάτων του δήμου. Θα πρέπει να αναφέρουμε πως στην παρουσίαση του "Επιταφίου" στο κέντρο Αστέρια συμμετείχε και η γνωστή ερμηνεύτρια Γιοβάνα όπως και η επίσης γνωστή ηθοποιός Άλεκα Παΐζη.

Φιλανθρωπικές συναυλίες και μάστερ κλας

Ο Μίκης Θεοδωράκης δεν θα σταματήσει μόνο σ' αυτά, αφού θα πραγματοποίησει παράλληλα και ομιλίες-σεμινάρια, κάτι σαν τα σημερινά μάστερ κλας! Θέμα της πρώτης διάλεξης που έγινε στο θέατρο Διάνα -πριν από την βραδιά της υπέρ των ιδρυμάτων του δήμου Θεσσαλονίκης συναυλίας- ήταν "Αναζητώντας την ελληνικότητα στην συμφωνική μουσική". Όπως μαθαίνουμε από δημοσίευμα της "Μακεδονίας" αυτή έγινε "ενώπιον πολυπλοκούς ακροατηρίου"!

Την δεύτερη συζήτηση πραγματοποίησαν οι "φίλοι του συνθέτου Μίκη Θεοδωράκη" στην στέγη Κροτών. Όπως αναφέρει η αναγγελία της εκδήλωσης πρόκειται για "διαλογικήν συζήτησην διά την μουσική του. Κατ' αυτήν την θέση του Μίκη Θεοδωράκη θα δώσει απαντήσεις εις τα απορίας των φίλων του. Κατά το διάλειμμα θα ακουστούν αποσπάσματα από τα συμφωνικά έργα του συνθέτου".

Βρισκόμαστε όμως στις αρχές Σεπτεμβρίου με τη Θεσσαλονίκη στις δόξες της λόγω της Διεθνούς Εκθέσεως. Στο πλαίσιο της Έκθεσης πραγματοποιείται και το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και στο διαγωνιστικό του τμήμα του, συμμετείχε και η ταινία "Μυρτιά", του Κώστα Καραγιάννη, που την μουσική της έγραψε ο Θεοδωράκης. Για τον λόγο αυτό συναντάμε και το όνομα του μεγάλου μας μουσικού ανάμεσα στα ονόματα των διαγωνιζομένων, αλλά και των πρωσπικοτήτων που συμμετέχουν στα ποικίλα τεκταινόμενα του Φεστιβάλ.

Απρίλιος 1975: Ο Μίκης εξαίρετος Κωνσταντίνο Καραμανλή!

Περνάμε τώρα στην μεταπολίτευση. Ο Μίκης Θεοδωράκης θα αρχίσει να πραγματοποιεί συναυλίες σε ανοιχτά στάδια και θα τα γεμίσει τόσο με τις μουσικές του όσο και με επαναστατικό ενθουσιασμό. Η πρώτη συναυλία έγινε στο στάδιο Καραϊσκάκη και η δεύτερη στο γήπεδο της λεωφόρου Αλεξάνδρας στην Αθήνα. Όλα αυτά έγιναν μέσα στο 1974.

Στην Θεσσαλονίκη θα έλθει τον Μάρτιο του 1975, αλλά η συναυλία δεν θα γίνει σε ανοικτό γήπεδο αλλά στο Παλαί ντε Σπορ. Με τη διαφορά ότι εδώ θα πραγματοποιήσει πέντε συναυλίες, με έναρξη την 9η Απριλίου. Ο Μίκης Θεοδωράκης, ήλθε στη Θεσσαλονίκη ξανά, μετά από οκτώ χρόνια και κατά τη διάρκεια της συνέντευξης Τύπου θα "δημιουργήσει" ένα πολιτικό σκάνδαλο και ένα αντίστοιχο πολιτιστικό.

Το πρώτο σκάνδαλο ήταν οι ύμνοι του για τον Κωνσταντίνο Καραμανλή για την προσωπική του προσφορά στην επικράτηση του δημοκρατικού πολιτεύματος στην χώρα. Το δεύτερο αφορούσε τον αποκλεισμό του από το πρόγραμμα του Φεστιβάλ Αθηνών. Εδώ, τα βέλη του δέχτηκαν ο φίλος του Μάνος Χατζιδάκις και ο Αλέξης Μινωτής.

Και μάλιστα, όπως ανέφερε ο μεγάλος μουσουργός και γι' αυτό το θέμα πληρώνει το τίμημα για τον Καραμανλή. Προφανώς για την συμπάθειά του και την υποστήριξη του στον τότε πρωθυπουργό. Αυτά διαβάζουμε μεταξύ πολλών άλλων στο δημοσίευμα της εφημερίδας "Θεσσαλονίκης", της 9ης Απριλίου, το οποίο υπογράφει ο Γ.Ν. Μιλαράκης.

Στον Μίκη Θεοδωράκη θα απαντήσει την επόμενη μέρα η εφημερίδα "Ριζοσπάστης", ενώ ο ίδιος ο συνθέτης θα ανταποντήσει με επιστολή που θα αποστέλλει στο εκφραστικό όργανο του ΚΚΕ λίγες μέρες μετά.

Από τον "Ριζοσπάστη" της 11ης Απριλίου πληροφορούμαστε πως η νεοφασιστική οργάνωση "Νέα Τάξη" -της οποίας η δράση τότε ήταν σε έξαρση- απείλησε την ζωή του Θεοδωράκη κατά την παραμονή του στη Θεσσαλονίκη. Και όπως αναφέρει η εφημερίδα, για το θέμα αυτό εξέφρασε το έντονο του ενδιαφέρον και ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής.

"Ατμόσφαιρα γεμάτη πάθος..."

Όσο για τις ίδιες τις συναυλίες στην πρώτη σελίδα της "Θεσσαλονίκης", της 10ης Απριλίου και κάτω από την τίτλο "Η χθεσινή συναυλία του Μ. Θεοδωράκη" διαβάζουμε τα εξής: "Η επανεμφάνιση του Μίκη Θεοδωράκη 'λειτούργησε' χθες με τρόπο συναρπαστικό στο κοινό του Παλαί ντε Σπορ. Ατμόσφαιρα γεμάτη πάθος και υψηλού επιπέδου ερμηνείες των τραγουδιών του συνθέτη οδήγησαν σε μια αληθινή έκρηξη κατά το τέλος του προγράμματος.

Στην φωτογραφία από το ακροατήριο διακρίνονται "μερικοί από τους επισήμους, ο νέος δήμαρχος της Θεσσαλονίκης, κ. Μιχάλης Παπαδόπουλος, ο απερχόμενος κ. Βάλλας, το ζεύγος των ηθοποιών Καζάκου-Καρέζη και ο νομάρχης κ. Μυλονογιάννης".

Στην δεύτερη σελίδα, στην οποία παραπέμπει το δημοσίευμα της πρώτης σελίδας, υπάρχει μικρό ρεπορτάριο από την συναυλία, ενώ στην φωτογραφία από το πάλκο εκτός από τον Μίκη Θεοδωράκη βλέπουμε τους ερμηνευτές Αντώνη Καλογιάννη, την Μαρία Φαραντούρη και τον Πέτρο Πανδή. ■

Ο Μίκης Θεοδωράκης με τον δήμαρχο Θεσσαλονίκης Ιωάννη Παπαηλιάκη και άλλους παράγοντες. Από τιστοσελίδα Μίκη Θεοδωράκη.

Σύμφωνα με την εφημερίδα "Θεσσαλονίκη", κατά τις ημέρες της παραμονής του Μίκη στη Θεσσαλονίκη του επιδόθηκε "τιμητική διάκριση του παγκοσμίου αγγλικού περιοδικού 'Μιούζικ Γουίκ'" το οποίο τον ανεκρίυξε ως τον συνθέτη, για το 1974, ως τον καλλιτέχνη της χρονιάς".

Από εφημερίδα Θεσσαλονίκη και ιστοσελίδα M. Θεοδωράκη.

Ξυλογραφία Τάσου. (Λεπτομέρεια)

**Μίκης
Θεοδωράκης
95 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ Παρασκευόπουλος:

**Ο Μίκης έκανε
το τραγούδι πολιτική και
την πολιτική τραγούδι!**

Για τις μνήμες του αλλά και την σχέση του και την συνεργασία του με τον Μίκη Θεοδωράκη μίλησε στον Στέλιο Κούκο ο πρόεδρος του Μουσείου Μίκης Θεοδωράκης Ζάτουνας, κ. Παρασκευάς Παρασκευόπουλος, ο οποίος δεν παρέλειψε να μας μεταφέρει και κάποιες από τις δράσεις του επανιδρυμένου και αναβαθμισμένου Μουσείου.

► **Ποιες είναι οι πρώτες σας μνήμες από τον Μίκη Θεοδωράκη και το έργο του;**

Οι μνήμες είναι μικτές. Έχουν να κάνουν με την μακρόχρονη σχέση και φιλία με τον ίδιο τον Μίκη Θεοδωράκη, αλλά και μνήμες συλλογικές του κάθε Έλληνα, από το ανεπανάληπτο μουσικό έργο του και τους μεγάλους αγώνες του.

Όπως σημειώνω και στον πρόλογο της έκδοσης το «Μανιφέστο των Λαμπράκηδων», που κυκλοφορεί για τα 95χρονα γενέθλια του Μίκη, «Θυμάμαι, σαν χθες, πριν από 52 χρόνια, μαθήτης τότε στο Γυμνάσιο Τροπαίων Γορτυνίας, την είδηση, ότι συνοδεία ασυνομικών έφεραν τον Μίκη, από την Ζάτουνα στα Τρόπαια, στον γιατρό! Μέχρι τότε, αν και ήταν πολύ κοντά μας, από την άλλη πλευρά του Βουνού, εκτοπισμένος από τη χούντα, στη Ζάτουνα, είχαμε μόνο ακούσματα γι' αυτόν!

Η είδηση εκτόξευσε την φαντασία μας, αλλά... και εμάς τους ίδιους, πάνω από τον μαντρότοιχο του σχολείου! Η παιδική μας φαντασία δεν διαψεύσθηκε σε τίποτε! Μπροστά μας, ολόρθος, τεράστιος άλλοτε με τη μορφή του Διγενή Ακρίτα και άλλοτε με την μορφή του Λιόντα του ληστή, Ολύμπιος», ο Μίκης Θεοδωράκης!

Το έργο του Μίκη, από τα παιδικά μας χρόνια είναι στο DNA του φρονήματός μας. Πάντα υπήρχε στη ζωή μας και στην μνήμη μας, χωρίς αρχή και χωρίς τέλος.

► **Είχατε παρακολουθήσει την πρώτη του συναυλία στη Θεσσαλονίκη, μετά την μεταπολίτευση στο Παλαιό ντε Σπορ. Μπορείτε να μας μεταφέρετε το κλίμα;**

Ήταν μια ανεπανάληπτη, επική συναυλία. Ο Μίκης εκείνη την εποχή, αποτελούσε το πολιτικό μήλο της έριδος, ανάμεσα στα κόμματα της Αριστεράς, το ΚΚΕ και το ΚΚΕ εσωτερικού, σε τέτοιο βαθμό, που ανάμεσα στις πολιτικές τους νεολαίες την KNE και τον Ρήγα Φεραίο, αντίστοιχα, υπήρχε

διαμάχη για το ποιος θα αναλάβει το μεγαλύτερο μέρος της περιφρούρωσης, μέσα και έξω από το Παλαιό. Σήμερα φαντάζει αυτό παράξενο, τότε όμως είχε την σημειολογία του.

► **Τι ρόλο πιστεύετε ότι έπαιξε στο έργο του και στη ζωή του η Θεσσαλονίκη;**

Εκ του αποτελέσματος καθοριστικό! Μετά την δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη ανέβηκε στη Θεσσαλονίκη, συνόδευσε την σωρό του στην Αθήνα και πήγαντεκε ενός μεγάλου, δημοκρατικού, ενωτικού νεολαίστικου κινήματος, που έφερε την ονομασία «Λαμπράκηδες» και ήταν ο πρόεδρός του. Ένα κίνημα ανοικτό, με φρέσκες ιδέες στην πολιτική, και συγχρόνως ένα πρωτόγνωρο πολιτιστικό και πολιτικό κίνημα. Αυτός μπορούσε να κάνει το τραγούδι πολιτική και την πολιτική τραγούδι!

Ο Μάνις του 1936 ενέπνευσε τον Γιάννη Ρίτσο και έγραψε τον «Επιτάφιο» και η μελοποίησή του από τον Μίκη Θεοδωράκη τον μετέφεψε σε τραγούδι-εμβατήριο ενάντια στην κοινωνική αδικία και την καταπίεση. Μέσα από την μελοποίησή του «Επιτάφιου», η εξέγερση των εργαζομένων του 1936, στη Θεσσαλονίκη, διαχρονικά μέσα από την ποίηση και το τραγούδι, περνά από γενιά σε γενιά, ως το έπος των εξεγέρσεων!

► **Τι θυμάστε από την πρώτη σας προσωπική συνάντηση και πώς κύλησε η φιλία και η συνεργασία σας;**

Το 1989, ως πρόεδρος του Εργατικού Κέντρου Θεσσαλονίκης, τιμήσαμε τον Μίκη Θεοδωράκη, στη Θεσσαλονίκη για τον Μάνι του '36. Αυτή ήταν η εποχή της έναρξης της συνεργασίας και των σημαντικών κοινών πρωτοβουλιών μας, για την ειρήνη και την δημοκρατία, στην περιοχή των Βαλκανίων. Το 1997, ως Βουλευτής είχα την πρωτοβουλία για τη μεγάλη και ιστορική συναυλία στα Σκόπια, παρουσία των εγγονών του Αλέξη Ζορμπά, με στόχο την δημιουργία πραγματικής

γέφυρας επικοινωνίας με τους γείτονες. Ο Μίκης θυμάμαι, υιοθέτησε αμέσως την πρόταση που του έκανα, και με την παρουσία και τη μουσική του το μήνυμα της ΕΙΡΗΝΗΣ που εξέπεμψε, λειτούργησε ως ωστικό κύμα. Τον επόμενο χρόνο, οργανώσαμε το ταξίδι στο εμπόλεμο Βελιγράδι και τη πραγματοποίησε εκεί μεγάλης αντιπολεμικής συναυλίας.

► **Πώς θα χαρακτηρίζατε την πολιτική δραστηριότητα του. Δεν ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακή η παρρησία του;**

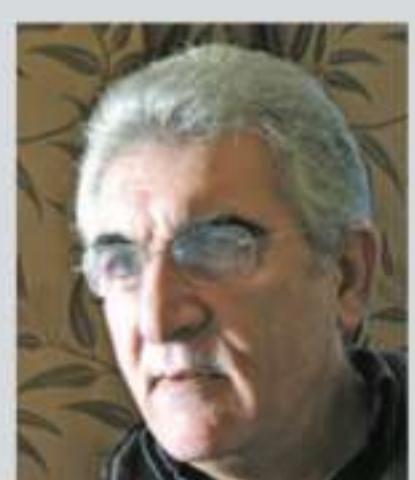
Ο Μίκης Θεοδωράκης, είναι από τους ελάχιστους Έλληνες, διαχρονικά, όπου το έργο το μουσικό και ο πολιτικός του λόγος, υπερέβησαν τα σύνορα... Μια παγκόσμια προσωπικότητα, και με αυτήν την έννοια, είναι μεγάλη η παρακαταθήκη για την χώρα μας.

► **Είστε πρόεδρος της προσωρινής διοίκησης του Μουσείου Μίκη Θεοδωράκη Ζάτουνας. Το μέρος το οποίο ήταν τόπος εξορίας για τον μεγάλο δημιουργό και πολιτικό και την οικογένειά του γίνεται -κατά κάποιον τρόπο- πρωτεύουσα του έργου του! Σας παρακαλώ μιλήστε μας για το Μουσείο καθώς και τις δραστηριότητες που είναι προγραμματισμένες...**

Εκεί, ο Μίκης εμπνεύσθηκε καλλιτεχνικά και μετέφεψε συγχρόνως τον τόπο του εκτοπισμού του σε πομπό και φάρο παγκόσμιας εμβέλειας, ισχυροποιώντας τον αγώνα του Ελληνικού λαού, ενάντια στην Χούντα. Το Μουσείο στεγάζεται στο πέτρινο δημοτικό σχολείο της Ζάτουνας. Κάναμε την επανίδρυση και την αναβάθμισή του το 2019, με φιλόδοξους στόχους και σχέδιο που να ανταποκρίνεται στο έργο και στην εμβέλεια του Μίκη. Πολλές προτεραιότητες μαζί, αλλά, στρατηγικά προκρίνουμε την δημιουργία του ψηφιακού Μουσείου, ούτως ώστε το τεράστιο έργο του Μίκη να είναι επισκέψιμο από κάθε γωνιά του πλανήτη. ■

Ο πρόεδρος της Κύπρου, αρχιεπίσκοπος Μακάριος με τον Μίκη Θεοδωράκη κατά την συναυλία του μεγάλου συνθέτη στην Λευκωσία το 1975.

Από το βιβλίο του Γιώργου Λογοθέτη, "Μίκης Θεοδωράκης, Θρησκεία μου είναι η Ελλάδα", των εκδόσεων Άγκυρα.

Ανδρέας
Καρακόκκινος

Ο Μίκης Θεοδωράκης και η Κύπρος

Hη πρώτη γνωριμία του Μίκη Θεοδωράκη με την Κύπρο και το λαό της έγινε το 1964, όταν το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ) παρουσίασε από το ραδιόφωνο το «Άξιον Εστί». Παράλληλα ο Θεοδωράκης ανέλαβε να γράψει τη μουσική για την ταινία ντοκιμαντέρ του ΡΙΚ «Το νησί της Αφροδίτης», που είχαν αρχίσει τα γυρίσματα σε σκηνοθεσία του Χαρίλαου Παπαδόπουλου.

Το σενάριο της ταινίας έγραψαν ο συγγραφέας Λεωνίδας Μαλένης και ο Αντρέας Χριστοφίδης, ενώ διευθυντής παραγωγής ήταν ο Μίκης Μιχαηλίδης, όλοι στελέχη του ΡΙΚ. Έτσι ο Κυπριακός λαός είχε την ευκαιρία να ακούει από το ραδιόφωνο τα έργα του Μίκη Θεοδωράκη και να σιγοτραγουδά το «Χρυσοπράσινο Φύλλο», «Το χελιδονάκι» και να ακούει τη μουσική της «Αροδαφνούσας», το «Ματωμένο φεγγάρι» και το «Θρήνο». Μουσική και τραγούδια της ταινίας που έγιναν κομμάτι της ζωής της Κύπρου και κυρίως στα νέα παιδιά.

Το Δεκέμβρη του 1963 άρχισαν τα γεγονότα με τους Τουρκοκύπριους και τότε δημιουργήθηκε η Εθνική Φρουρά της Κύπρου. Δεν θα ξεχάσω ποτέ την πρώτη παρέλαση των εφέδρων στρατιωτών την 25η Μαρτίου του 1965 στη Μόρφου. Οι έφεδροι παρελαύναν, ενώ από τα μεγάφωνα ακουγόταν το τραγούδι - εμβατήριο «Ο ύμνος της Εθνοφρουράς» που έγραψε ο Θεοδωράκης μετά από παράκληση του Μακάριου, όπως ανέφερε ο ίδιος συνθέτης του σε συνέντευξη στην Κύπρο το 2005. «Μπροστά κι όλο μπροστά προς την αυγή που χαιρετάει τη λευτεριά, τη λευτεριά σ' αυτή τη γη». (Οι στίχοι είναι του Άντη Περνάρη).

Μετά το 1967, κατά τη διάρκεια διλαδή της διδακτορίας οι δίσκοι με τη μουσική του Θεοδωράκη έφταναν στην Κύπρο από άλλα κράτη της Ευρώπης και κυρίως από τη Ρωσία (τότε ΕΣΣΔ). Συνήθως μας τους

προμήθευαν φοιτητές που σπούδαζαν στο εξωτερικό. Είναι γνωστό πως η χούντα είχε απαγορεύσει την πώληση δίσκων, την μετάδοση αλλά και την ερμηνεία τραγουδιών του Μίκη.

Η μελοποίηση από το Θεοδωράκη ποιητικών έργων καταξιωμένων ποιητών όπως του Ελύτη, του Σεφέρη, του Ρίτσου και άλλων, έγινε η αιτία οι φιλόλογοι να μας διδάσκουν τα έργα των ποιητών αυτών, και στο μάθημα της μουσικής να ακούμε τα μελοποιημένα ποιήματα από το Θεοδωράκη. Θυμάμαι χαρακτηριστικά στο μάθημα των Νέων Ελληνικών, ήταν γύρω στο 1969, ο φιλόλογος καθηγητής μας στο Β' Γυμνάσιο Μόρφου, για αρκετές μέρες μας έκανε ανάλυση του «Άξιον Εστί» του Ελύτη και στο μάθημα της μουσικής ακούγαμε και ξανακούγαμε το έργο του Θεοδωράκη.

Το 1975, με νωπή ακόμα την τουρκική εισβολή-κατοχή, ο Θεοδωράκης έδωσε μια μεγάλη συναυλία στη Λευκωσία με την παρουσία του προέδρου Μακαρίου.

Η Κύπρος επίσης, τίμησε το 2005 τον Μίκη Θεοδωράκη με μια σεμνή τελετή στο προεδρικό μέγαρο και ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Τάσσος Παπαδόπουλος του απένειμε το Μεγαλόσταυρο του Τάγματος του Μακαρίου Γ'. Ο δήμος Λευκωσίας τον ανακήρυξε επίτιμο δημότη της πόλης και το ΑΚΕΛ οργάνωσε μεγάλη λαϊκή συναυλία προς τιμήν του.

Το Μάιο του 2017, στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου έγινε αναγόρευση του Μίκη Θεοδωράκη σε επίτιμο διδάκτορα Μουσικής του Πανεπιστημίου. Όπως ανάφερε ο πρύτανης του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου καθηγητής Κώστας Γουλιάμος, «Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι ζώσα Ιστορία» και «η αναγόρευσή του αποτελεί την ελάχιστη αναγνώριση που μπορεί να απονεμηθεί από ένα Πανεπιστήμιο στον Μίκη».

Ο Ανδρέας Καρακόκκινος είναι Ποιητής και μέλος της Ένωσης Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης. ■

Ο Μίκης Θεοδωράκης με τον πρόεδρο της Κύπρου, αρχιεπίσκοπο Μακάριο στο προεδρικό μέγαρο.

**Μίκης
Θεοδωράκης**
95 ΧΡΟΝΙΑ
ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ: Ζωή μεστή, μελωδική, αγωνιστική

Ο Μίκης Θεοδωράκης γεννήθηκε στην Χίο στις 29 Ιουλίου του 1925. Πατέρας του ο κρητικός Γιώργος Θεοδωράκη και μπέρα του η μικρασιάτισσα Ασπασία (Πουλάκη) Θεοδωράκη. Ο πατέρας του υπηρέτησε σε πολλές νομαρχίες της χώρας και βέβαια είχε πάντα μαζί του την οικογένεια του. Ο Μίκης άρχισε μαθήματα βιολιού στο Ωδείο της Πάτρας σε ηλικία 12 χρονών και από τότε άρχισε να γράφει και τα πρώτα του τραγούδια.

Το 1941, στην Τρίπολη -περίοδος κατοχής- διούθυνε εκκλησιαστική χορωδία και συνέθετε έργα επηρεασμένα από τη Βυζαντινή μουσική. Το 1942 συνελήφθη από του Ιταλούς και στις φυλακές εντάχθηκε στο ΕΑΜ. Το 1943 γράφτηκε στο Ωδείο Αθηνών με διευθυντή τον Φιλοκτήτη Οικονομίδη. Τότε γνώρισε τη Μυρτώ Αλτίνογλου με την οποία παντρεύτηκαν το 1953.

Τον Δεκέμβριο του 1944 συμμετείχε στο συλλαλητήριο του ΕΑΜ κατά το οποίο ο Βρετανικός στρατός σκότωσε 30 άτομα (Δεκεμβριανά). Συμμετείχε επίσης στις ένοπλες συγκρούσεις που ακολούθησαν.

Το 1945 έγινε φίλος με τον Μάνο Χατζδάκη. Το 1946 άρχισε να γράφει έργα για συμφωνική ορχήστρα. Στο συλλαλητήριο της 31ης Μαρτίου τον κτύπησαν βάναυσα και τον μετέφεραν στο νεκροτομείο σαν νεκρό. Το 1947, κατά τη διάρκεια του εμφυλίου εξορίστηκε στην Ικαρία. Εκεί μελέτησε τη δημοτική μουσική.

Το 1949 φυλακίστηκε στην Μακρόνησο και υπέστη φρικτά βασανιστήρια. Εκεί άρχισε να μελετά τη λαϊκή μουσική όταν άκουσε συγκρατούμενους του να τραγουδούν ρεμπέτικα. Ο πατέρας του τον σώζει από την φρίκη της Μακρονήσου και πηγάίνει για πρώτη φορά στην Κρήτη όπου βρίσκεται η οικογένεια του. Η κρητική μουσική θα τον επηρεάσει βαθιά στη μουσική του.

Το 1950 αποφοίτησε από το Ωδείο Αθηνών και ο Φ. Οικονομίδης διούθυνε συμφωνικό του έργο με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών (ΚΟΑ). Το 1952, άρχισε τη συνεργασία του με τη Ραλλού

Μάνου, έγραφε επίσης μουσική για το ραδιόφωνο και την ΚΟΑ παρουσίασε έργα του. Από το 1953 αρχίζει να γράφει μουσική για τον κινηματογράφο. Το 1954 πήγε με υποτροφία για σπουδές στο Παρίσι και αρχίζει πλέον και η διεθνής αναγνώριση του.

Το 1958 γεννήθηκε η κόρη του Μαργαρίτα. Μεγάλη επιτυχία στο Λονδίνο, το 1959, για το μπαλέτο του "Αντιγόνη". Η μελοποίηση του ποιήματος του Γιάννη Ρίτσου "Επιτάφιος" αποτελεί καθοριστική φάση για το έργο του, όπως και για το ελληνικό τραγούδι.

Το 1960 επιστρέφει στην Ελλάδα. Ο Μάνος Χατζδάκης πηγαδραφεί τον "Επιτάφιο" με τη Νανά Μούσχουρη και ο Θεοδωράκης με τον Γρηγόρη Μπιθικώτση. Γέννηση του γιου του Γιώργου. Πραγματοποιεί συναυλίες ανά την Ελλάδα με την αστυνομία να εμποδίζει την πραγματοποίηση τους. Αρχίζει τη σύνθεση του "Άξιον Εστί" του Οδυσσέα Ελύτη και πλέον πολλοί νέοι συνθέτες τραγουδοποιοί και ποιητές θα αποτελέσουν το ρεύμα του "έντεχνου λαϊκού τραγουδιού". Γενάρχες του ρεύματος αυτού Μ. Χατζδάκης και Μ. Θεοδωράκης.

Το 1961 παρουσίασε στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη τον «Επιτάφιο, ενώ πήρε το πρώτο βραβείο στο Φεστιβάλ Ελληνικού Τραγουδιού.

Το 1963 μετά την δολοφονία του Γρηγόρη Λαμπράκη στη Θεσσαλονίκη, ο Θεοδωράκης και 20 άλλοι ιδρύουν το Κίνημα Νεολαίας «Γρηγόρης Λαμπράκης». Την επόμενη χρονιά εκλέχθηκε βουλευτής της ΕΔΑ. Συνθέτει μουσική για την ταινία του Μ. Κακογιάννη «Ζορμπάς» και παρουσιάζει το «Άξιον Εστί». Το 1965 κυκλοφορεί το "Ματχάουζεν" με τη Μαρία Φαραντούρη. Ένα χρόνο μετά κυκλοφορεί το "Ρωμιοσύνη" σε ποίηση Γ. Ρίτσου με τον Γ. Μπιθικώτση.

Μετά την εκδήλωση του πραξικοπήματος της 21ης Απριλίου του 1967 ο Θεοδωράκης βγαίνει στην παρανομία. Η χούντα απαγορεύει τα τραγούδια του. Ιδρύει το αντιστασιακό Πατριωτικό Μέτωπο. Συλλαμβάνεται στις 28 Αυγούστου. Στις φυλακές Αθέρωφ γράφει το έργο «Επιφάνια Αθέρωφ».

Αποφυλακίζεται το 1968 λόγω διεθνών πιέσεων και τίθεται σε κατ' οίκον περιορισμό στη Βραχάπτη της Κρήτης. Τον Αύγουστο εξορίζεται οικογενειακώς στη Ζάτουνα της Αρκαδίας. Με διάφορους τρόπους στέλνει στο εξωτερικό καινούργια τραγούδια του και τα παρουσιάζει η Μαρία Φαραντούρη αλλά και η Μελίνα Μερκούρη.

Ένα χρόνο μετά φυλακίζεται στο στρατόπεδο του Ωρωπού. Δημιουργείται διεθνής επιτροπή για την απελευθέρωση του και το 1970 του επιτρέπουν να φύγει στο εξωτερικό κρατώντας, όμως, την οικογένειά του στην Ελλάδα. Στο Παρίσι δίνει συνέντευξη Τύπου και κατηγορεί τη χούντα για καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η οικογένειά του φυγαδεύεται στο εξωτερικό. Ο Θεοδωράκης ξεκινά παγκόσμια περιοδεία πραγματοποιώντας συναυλίες αφιερωμένες στην αποκατάσταση της Δημοκρατίας.

Με την πτώση της χούντας, λόγω της εισβολής των Τούρκων στην Κύπρο, γυρίζει στην Ελλάδα και συνεχίζει να γράφει μουσική, να κάνει συναυλίες, αλλά και να συμμετέχει στην πολιτική ως βουλευτής του ΚΚΕ, αλλά και της Νέας Δημοκρατίας. Θα συμμετάσχει επίσης και στην κυβέρνηση του Κώστα Μητσοτάκη. Το 1986 δημιουργείται την κίνηση για την ελληνοτουρκική φιλία.

Ποτέ δεν ανέστειλε την ενασχόλησή του με την μουσική, ιδιαίτερα με τη σύνθεση και την πραγματοποίηση συναυλιών στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο. Έγραψε και εξέδωσε, επίσης, ποικίλα βιβλία για τη ζωή και το έργο του.

Δεν σταμάτησε ποτέ να αγωνίζεται και να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε όλους τους αγωνιζόμενους λαούς σε όλο τον κόσμο. Επίσης διατέλεσε άπτυπο μεσολαβητής ανάμεσα σε κράτη και λαούς όπως το κράτος του Ισραήλ και τους Παλαιστίνους, την ελληνική και τουρκική κυβέρνηση. Για τους λόγους αυτούς προτάθηκε για το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης.

Μεγαλειώδεις ήταν οι εμφανίσεις του στα λαϊκά συλλαλητήρια κατά των μνημονίων αλλά και για την προάσπιση του ονόματος της Μακεδονίας! ■

Επιμέλεια: Στέλιος Κούκος

Οι περισσότερες πληροφορίες αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα: "Ορχήστρα Μίκης Θεοδωράκης".

3

1. Συνέντευξη στο BBC.

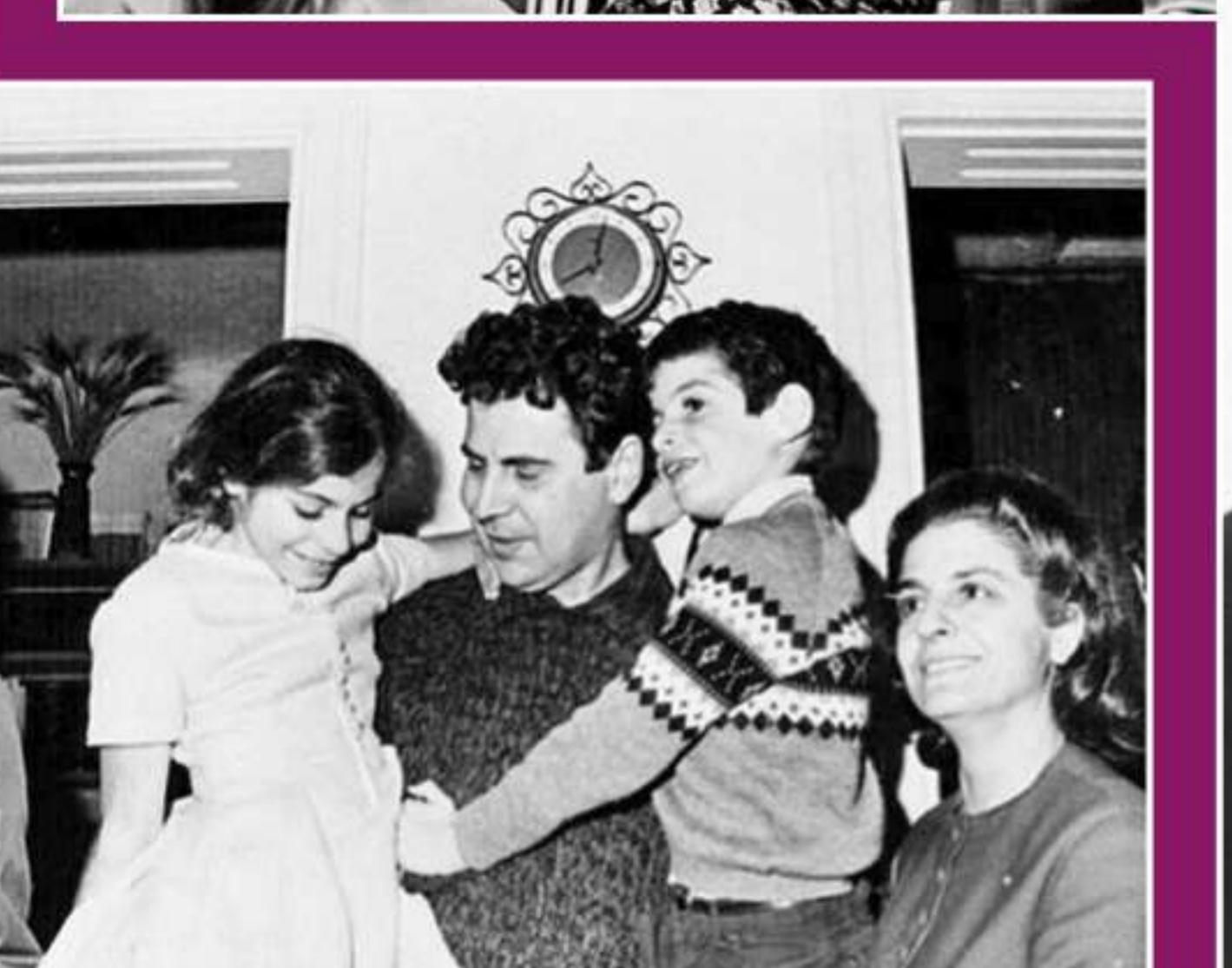
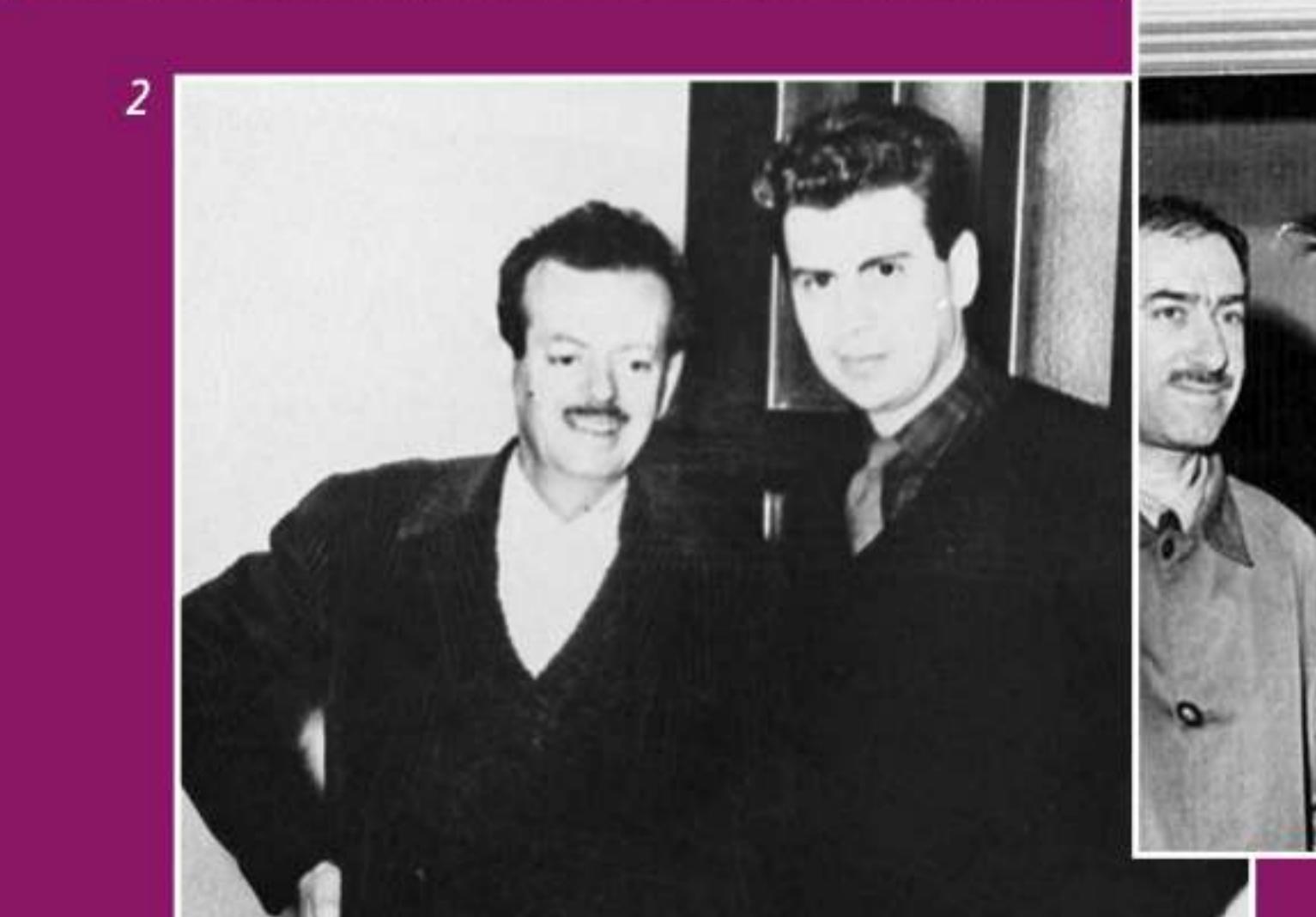
2. Ο Μίκης Θεοδωράκης με τον Βασιλη Τσιτσάνη.

3. Ο Μίκης Θεοδωράκης με τον πατέρα του, την μητέρα του και τον αδελφό του Γιάνη στον Γαλατά Χανίων.

4. Οικογενειακές στιγμές με τη σύζυγο και τα παιδιά του.

5. Μίκης Θεοδωράκης

Φωτογραφίες από την ιστοσελίδα: www.mikistheodorakis.gr

4

5